

**กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี**
**Asian Ethical Enhancing process for Mattayomsuksa Students
in Ubon Ratchathani Province**

วัชรีย์ ชัยปรมณีกุล
Watcharee Chaiporamatikul

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Educational Reserch and Evaluation Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: watcharee.kphd@gmail.com, โทร. 08-4835-9012

วันที่ส่งบทความ 19 สิงหาคม 2560 วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 27 ตุลาคม 2560

วันที่ตอบรับบทความ 27 ตุลาคม 2560 วันที่เผยแพร่ออนไลน์ 2 มกราคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี (2) ประเมินประสิทธิผลของกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม และระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูที่ทำหน้าที่ในการสอนและพัฒนาจริยธรรมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนของจังหวัดอุบลราชธานี ที่อาสาสมัคร จำนวน 41 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม แบบสอบถามความพึงพอใจของครู แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม และแบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.87 ถึง 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for dependent)

ผลการวิจัยพบว่า (1) กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสร้างหลักสูตร เป็นการสร้างชุดกิจกรรม ประกอบด้วยชุดฝึก 3 ชุด คือ 1.ชุดฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม 2.ชุดฝึกเจตคติเชิงจริยธรรม และ 3.ชุดฝึกพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 2) ขั้นตอนการพัฒนาครู 3) ขั้นตอนการพัฒนานักเรียน และ 4) ขั้นตอนการวัดและประเมินผล โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การประเมินกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนที่สร้างขึ้น พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ครูมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมครูอยู่ในระดับมากที่สุด และหลังการใช้ชุดกิจกรรมนักเรียนมีจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเสริมสร้างจริยธรรม, ความเป็นประชาคมอาเซียน, ชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม, มัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this study were to: 1) develop the Asean ethical enhancing process for Mattayom Suksa students in Ubon Ratchathani province; 2) evaluate effectiveness of the Asean ethical enhancing process. The research procedure was divided into two phases; 1) develop the Asean ethical enhancing process; and 2) evaluate effectiveness of the Asean ethical enhancing process through implementation with 41 volunteers who were teacher ethics at Mattayom Suksa 1-3 in Ubon Ratchathani province and 40 students who were Mattayom Suksa 3 in Triam Udom Suksa Pattanakarn Ubon Ratchathani school. The research instruments were ethical enhancing assessment form, teacher satisfaction questionnaires, moral reasoning test, ethical attitude test, and ethical behavior test with reliability from 0.87 - 0.93. The data were analyzed by using mean and standard deviation, and t-test for dependent.

The research findings were as follow: 1) the Asean ethical enhancing process for Mattayom Suksa students in Ubon Ratchathani province is divided into 4 stages: (1) the curriculum development consists of 3 training sets : 1.1) moral reasoning, 1.2) moral attitude, and 1.3) ethical behavior. (2) the teacher development process; (3) student development and (4) measurement and evaluation, expert opinions on the model were at the most appropriate level. 2) the effectiveness of the Asean ethical enhancing process after implementation found that appropriate, usefulness, possibilities, and accuracy were at the most level, the satisfaction of teachers towards the training were at the most level and after implementation found that the students had Asean ethical higher than before at .05 level of significance.

Keywords : *Ethical reinforcement , ASEAN Citizenship, Ethical Development Kit, Mattayomsuksa*

บทนำ

การมีคุณธรรมจริยธรรมนอกจากจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับนับถือ ชื่นชมจากบุคคลอื่น ๆ ที่รู้จักแล้วยังส่งผลให้ชุมชนสังคม ประเทศชาติมีความสุขเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีคุณภาพ และมีความพร้อมอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกช่วงวัย ดังเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดให้ประเทศไทยจะต้องเตรียมคนให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อแข่งขันกับนานาประเทศ แผนดังกล่าวกำหนดให้สถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 1-18)

ผลจากการสำรวจพฤติกรรมเด็กและเยาวชน พบว่า วิถีชีวิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี นับวันจะถูกละเลยมากขึ้น เพราะเป็นวัยที่เริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มสาว สภาพร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลง ชอบ

ความเป็นอิสระ อยากรู้ อยากลอง เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำผิดได้มาก สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชน แต่รูปแบบวิธีการเรียนการสอนจริยธรรมที่มีอยู่ ยากที่จะพัฒนาจริยธรรมเด็กและเยาวชน ให้มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันกับนานาประเทศได้ โดยเฉพาะการเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมอาเซียน (ศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ, 2556, น.105) และผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยด้านคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชน ของจุฑาเดือน พันธมนาวิน (2551, น.54-103) พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบความสัมพันธ์ เปรียบเทียบที่ศึกษาเพียงพฤติกรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนเท่านั้น ยังไม่ได้เสนอแนวทางหรือรูปแบบ การพัฒนาจริยธรรมที่เป็นรูปธรรม ที่จะสามารถนำไปพัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้ คุณธรรมจริยธรรมมิใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์ มาตั้งแต่เกิด แต่เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ สภาพแวดล้อม การหล่อหลอมปลูกฝัง ถ่ายทอดจากสถาบันทาง สังคม การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เด็กเพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป การพัฒนาจริยธรรมเด็กและเยาวชนที่ได้ผลดี คือ การใช้วิธีอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การให้การสนับสนุนทางจิต ข้อมูลข่าวสารและการฝึกพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งผู้พัฒนา จะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดหลักการพัฒนาจริยธรรมที่จะต้องกระทำอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง การพัฒนา จริยธรรมจึงจำเป็นต้องใช้หลายๆ วิธี เพื่อสร้างการตระหนักรู้ในคุณค่าจริยธรรม อันนำไปสู่เจตคติที่พึงประสงค์ ซึ่งจะ ส่งผลไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องดีงามต่อไป (จุฑาเดือน พันธมนาวิน, 2551, น.1-4)

ในขณะที่กระแสความร่วมมือของชาติอาเซียน เร่งเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ความเจริญทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางสังคมวัฒนธรรม บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติศาสนา ประเพณี การดำรงชีวิตและ ค่านิยมพื้นฐานโดยทั่วไป ประเทศไทยได้ตระหนักถึงการปรับตัวเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลง โดยเร่งดำเนินการ เตรียมคนให้มีความพร้อม ให้รู้จักการปรับตัว และที่สำคัญมีความรักภูมิใจไทย มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม พร้อมทั้ง จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง จากรายงานการวิจัยของศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ (2556, น.105) พบว่า คุณธรรม จริยธรรมที่มีความจำเป็นมากในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส 2) สามัคคี โปร่งดอง รักสันติภาพอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 3) เห็นคุณค่าเคารพยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับ ความแตกต่าง หลากหลายทางด้าน วัฒนธรรม ภาษา ศาสนาและเชื้อชาติ 4) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ 5) เคารพสิทธิมนุษยชน เสียสละ เอื้ออาทร แบ่งปัน มีวินัย

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก และยึดหลักการพัฒนาที่จะต้องกระทำอย่างมีขั้นตอน และต่อเนื่อง และต้องใช้หลายวิธี ซึ่งผู้ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างจริยธรรม จำเป็นต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัยและ พัฒนาการของผู้เรียน โดยยึดหลักการพัฒนาจริยธรรมที่ควบคู่กันไปทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจและด้าน พฤติกรรม เพื่อสร้างการตระหนักรู้ในคุณค่าจริยธรรม อันนำไปสู่เจตคติที่พึงประสงค์และจะส่งผลไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ดีงาม (จุฑาเดือน พันธมนาวิน, 2551, น.1-4) ดังนั้นการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียน จึงต้องกระทำอย่างมีขั้นตอน เป็นกระบวนการ ครอบคลุมหลักสูตรที่มีเนื้อหาจริยธรรมที่สำคัญและมีความจำเป็นสำหรับ ความเป็นประชาคมอาเซียนของนักเรียน ใช้วิธีการและสื่อที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทำการพัฒนาครูผู้เกี่ยวข้องให้มี ความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน เพื่อนำไปพัฒนานักเรียนให้มีจริยธรรมความเป็น ประชาคมอาเซียนด้านเหตุผล ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรม โดยทำการวัดและประเมินจริยธรรมนักเรียนด้วยเครื่องมือ ที่มีคุณภาพ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด กระทรวงวัฒนธรรม มีภารกิจในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ส่งเสริมงานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติและท้องถิ่น มีหน้าที่โดยตรงในการสร้างจิตสำนึก สร้างค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมที่ต้งาม

ให้เกิดขึ้นแก่สังคมโดยรวม จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจริยธรรมเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมและมีความพร้อมสำหรับความประชาคมอาเซียนในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน โดยศึกษากับครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างจริยธรรมที่เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน และจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีเหตุผลเชิงจริยธรรม มีเจตคติเชิงจริยธรรมและมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมดังาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลระบบการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนาระบบการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน

แหล่งข้อมูล

1. สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีหน้าที่ในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 5 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวม 10 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง
2. ประเมินผลกระบวนการ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรมและด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน
3. ศึกษาาร่องกับครู 1 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองห่มหนองเหล่า จำนวน 28 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนการนำไปใช้จริง แล้วปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

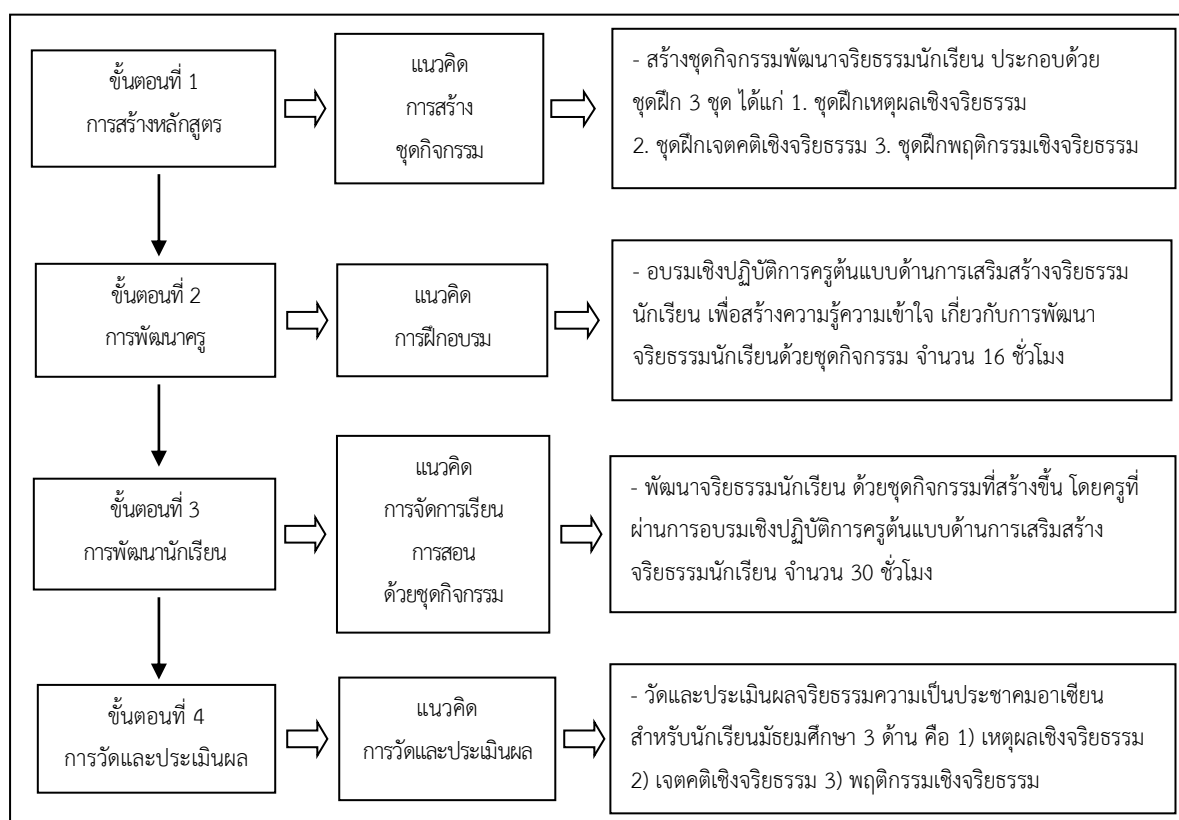
1. วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน
2. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีหน้าที่ในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 5 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวม 10 คน เพื่อหาสภาพและความต้องการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน สรุปได้ว่า การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนในปัจจุบัน ไม่มีรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ใช้การสอนสอดแทรกในรายวิชาและการให้นักเรียนทำกิจกรรม วิธีการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนที่เป็นอยู่ไม่สามารถตอบสนองการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้อย่างยั่งยืน ควรมีวิธีการพัฒนาจริยธรรมที่เป็นหลักสูตรเฉพาะนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนปกติ และควรมีการปลูกฝังจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนให้แก่นักเรียน โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาจริยธรรมด้วย
3. สร้างกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตร โดยการนำหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนมากำหนดเป็นชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยชุดฝึก จำนวน 3 ชุด ได้แก่ 1) ชุดฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม ใช้หลักการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของ Kohlberg 2) ชุดฝึกเจตคติเชิงจริยธรรม ใช้วิธีการพัฒนาโดยทฤษฎีกระจำจ่านิยมของ Raths และ 3) ชุดฝึกพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ใช้วิธีการพัฒนาตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura โดยชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ฝึก แนวทางการใช้ชุดฝึก ขั้นตอนการฝึก เนื้อหาที่ใช้ฝึก และแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาครู โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนด้วยชุดกิจกรรม โดยมีเอกสารแนวทางการฝึกอบรมครูที่อธิบายให้ทราบถึงแนวคิดการฝึกอบรม ขั้นตอนการฝึกอบรม เนื้อหาการฝึกอบรม และระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 16 ชั่วโมง

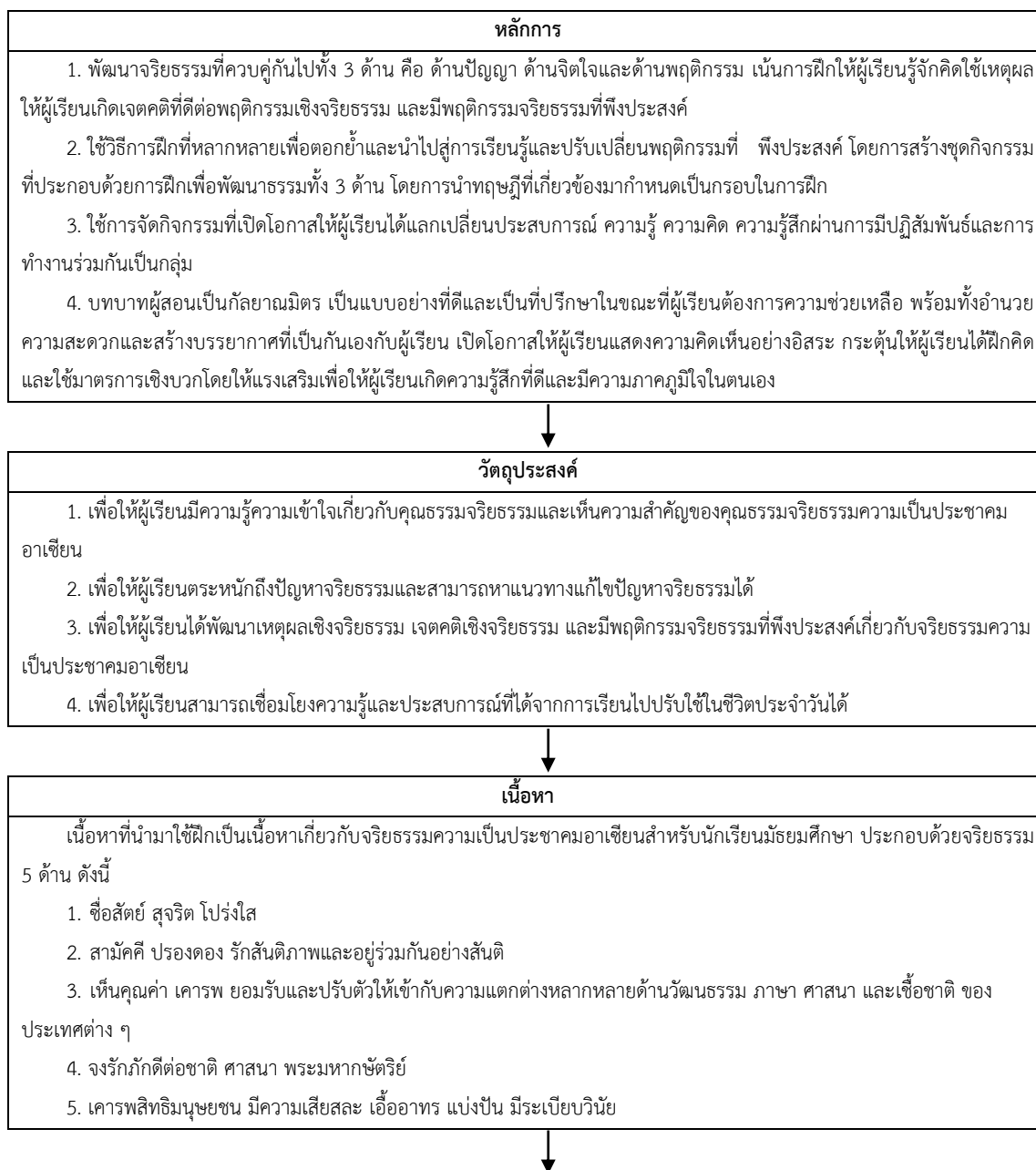
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมการใช้ชุดกิจกรรม นำชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมมาดำเนินการฝึกกับนักเรียน ตามโปรแกรมการฝึก จำนวน 30 ชั่วโมง

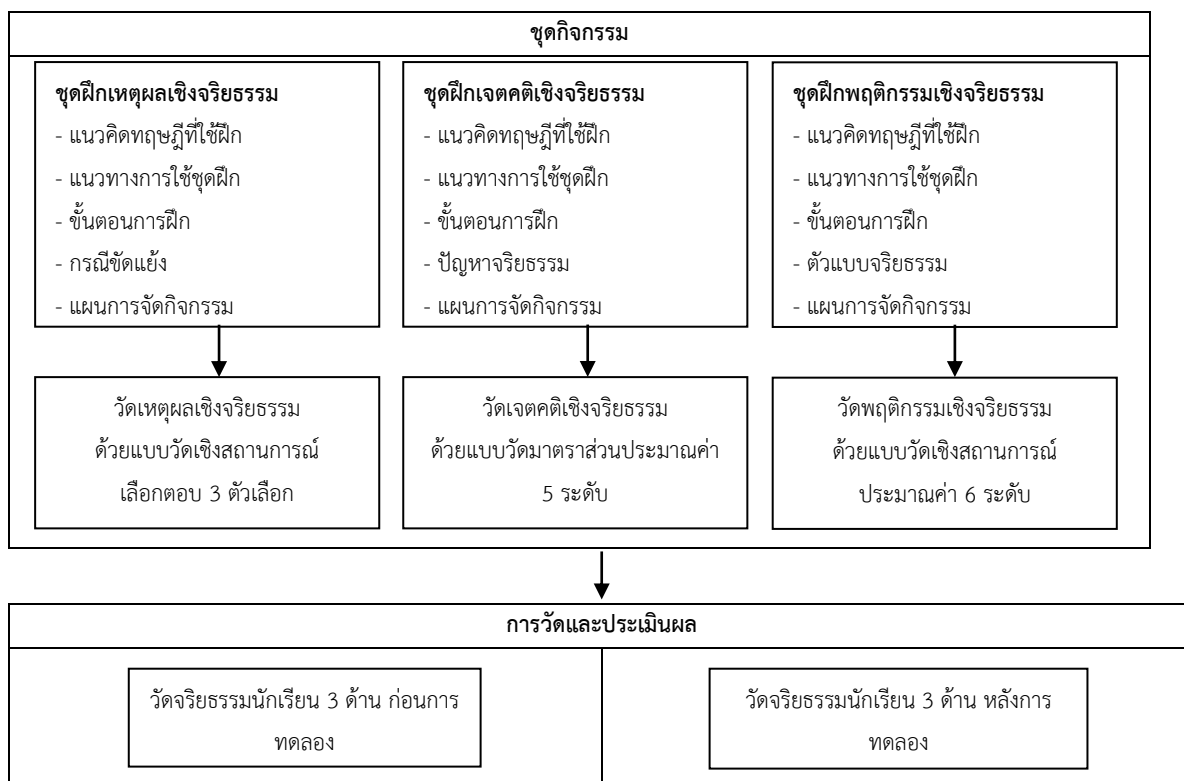
ขั้นตอนที่ 4 การวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา 3 ด้าน คือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) เจตคติเชิงจริยธรรม 3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

รูปที่ 1 กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

ชุดกิจกรรมเสริมสร้างจริยธรรมฯ ประกอบด้วยชุดฝึก 3 ชุด คือ 1) ชุดฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ชุดฝึกเจตคติเชิงจริยธรรม และ 3) ชุดฝึกพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

รูปที่ 2 ชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

4. ตรวจสอบความเหมาะสม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. ตรวจสอบความเป็นไปได้ โดยศึกษานำร่องกับครู 1 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองหล่มหนองเหล่า จำนวน 28 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนการนำไปทดลองใช้จริง แล้วปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม

1) การพัฒนาครู

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่สอนจริยธรรมในสถานศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน เป็นครูจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 29 สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5 สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน และสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาล ที่ทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และสมัครใจเข้าร่วมพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูต้นแบบด้านการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนด้วยวิธีการฝึกอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน และแนวทางการใช้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 2 วัน รวม 16 ชั่วโมง
2. สอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน ด้วยแบบสอบถามแล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม ทำการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการฝึกอบรม แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การพัฒนานักเรียน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 40 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90
2. แบบวัดเจตคติเชิงจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93
3. แบบวัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ประมาณค่า 6 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89

ระเบียบวิธีการวิจัย

ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ใช้แบบแผนการทดลองแบบที่มีการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรม (One Group Pretest-Posttest Design)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดจริยธรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ แบบวัดเหตุผล แบบวัดเจตคติ และแบบวัดพฤติกรรม แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยครูที่ผ่านการอบรมครูต้นแบบด้านการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน เป็นเวลา 30 ชั่วโมง
3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทดสอบหลังเรียนโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนฉบับเดิม 3 ฉบับ แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่ t-test for dependent

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาระบบการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียน

1.1 กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหลักสูตร เป็นการสร้างชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม ประกอบด้วย ชุดฝึก 3 ชุด คือ 1) ชุดฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ชุดฝึกเจตคติเชิงจริยธรรม และ 3) ชุดฝึกพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ฝึก แนวทางการใช้ชุดฝึก ขั้นตอนการฝึก เนื้อหาที่ใช้ฝึก และแผนการจัดกิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาครู เป็นการฝึกอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนและแนวทางการใช้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเอกสารแนวทางการฝึกอบรมครูที่อธิบายให้ทราบถึงแนวคิดการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานักเรียน เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูนำชุดกิจกรรมมาดำเนินการกับนักเรียน และขั้นตอนที่ 4 การวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลจริยธรรมนักเรียน 3 ด้าน คือ 1) ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ด้านเจตคติเชิงจริยธรรม และ 3) ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

1.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องของกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 0.55) และการตรวจสอบความเป็นไปได้โดยการทดลองใช้ สามารถนำไปใช้ได้จริง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

1. การศึกษาความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมฯ ของครู แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมฯ ของครู (n=41)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ผลที่ได้จากการฝึกอบรม			
1.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา	4.37	0.58	มาก
1.2 ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการพัฒนา	4.44	0.55	มาก
1.3 ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจริยธรรม	4.49	0.55	มาก
1.4 ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจริยธรรม	4.37	0.62	มาก
1.5 ความคุ้มค่ากับการเข้ารับการฝึกอบรม	4.54	0.55	มากที่สุด
1.6 โอกาสในการได้ซักถามประเด็นปัญหาและข้อสงสัยต่าง ๆ	4.49	0.60	มาก
1.7 โอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อบรมคนอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจริง	4.44	0.59	มาก
1.8 การได้รับรู้เนื้อหาสาระใหม่ๆ เพิ่มเติม	4.61	0.54	มากที่สุด
2. ความคิดเห็นต่อกระบวนการฝึกอบรม			
2.1 ประโยชน์ของเอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.61	0.54	มากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมของห้องประชุม/สถานที่ฝึกอบรม	4.59	0.59	มากที่สุด
2.3 ความเหมาะสมของรูปแบบ/วิธีการฝึกอบรม	4.51	0.60	มากที่สุด
2.4 ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.41	0.67	มาก
2.5 ความเหมาะสมของเนื้อหา ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.56	0.60	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
2.6 ความเหมาะสมของวิทยาการการฝึกอบรม	4.68	0.52	มากที่สุด
2.7 ระดับความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อการฝึกอบรม	4.59	0.59	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.51	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมฯ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.47)

2. การศึกษาความคิดเห็นต่อกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม (n=41)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านความเหมาะสม			
1. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการศึกษาไทย	4.46	0.63	มากที่สุด
2. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่	4.51	0.60	มากที่สุด
3. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมและสนองตอบความต้องการของโรงเรียน	4.63	0.58	มากที่สุด
4. สาระสำคัญของกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.66	0.58	มากที่สุด
5. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความเหมาะสมที่จะสามารถใช้พัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้จริง	4.51	0.60	มากที่สุด
รวม	4.55	0.55	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้			
6. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.56	0.60	มากที่สุด
7. การทำความเข้าใจกับกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ ได้ง่ายไม่ยุ่งยาก	4.56	0.55	มากที่สุด
8. ผลจากการดำเนินการตามกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ มีความคุ้มค่าต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน	4.49	0.60	มาก
9. ความเป็นไปได้ที่จะมีการยอมรับ และไม่ต่อต้านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ	4.51	0.60	มากที่สุด
10. จะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการตามกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมฯ	4.56	0.59	มากที่สุด
รวม	4.54	0.46	มากที่สุด
ด้านความถูกต้อง			
11. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีความถูกต้องไม่ขัดกับหลักการ และทฤษฎีทางการศึกษา	4.46	0.55	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
12. สาระสำคัญที่กำหนดในคู่มือการใช้กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีความน่าเชื่อถือและเป็นระบบ	4.56	0.55	มากที่สุด
13. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีความครอบคลุมตามภารกิจของการจัดการศึกษา ตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน	4.34	0.80	มาก
14. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีความครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนอย่างเหมาะสม	4.61	0.54	มากที่สุด
15. สาระสำคัญที่ได้จากกระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีความครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรม	4.49	0.64	มาก
รวม	4.49	0.54	มาก
ด้านความเป็นประโยชน์			
16. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ มีประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของครู	4.54	0.55	มากที่สุด
17. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	4.61	0.59	มากที่สุด
18. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเป็นมาตรฐานการจัดการศึกษา	4.54	0.60	มากที่สุด
19. สาระสำคัญที่ได้จากกระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ สามารถทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง	4.54	0.55	มากที่สุด
20. กระบวนการพัฒนาจริยธรรมฯ เป็นการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการจัดการเรียนการสอน	4.49	0.60	มาก
รวม	4.54	0.42	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.53	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมครูผู้มีความคิดเห็นต่อกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.50) และทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.55$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.54$) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.54$) และด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบผลการพัฒนาจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการจังหวัดอุบลราชธานี ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม โดยใช้สถิติ t-test for dependent แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

จริยธรรม ความเป็นประชาคมอาเซียน	ชุดกิจกรรม	N	$\bar{X}$	S.D	df	t	p
เหตุผลเชิงจริยธรรม	ก่อนใช้	40	1.74	.16	39	75.06*	.00
	หลังใช้	40	2.58	.19			
เจตคติเชิงจริยธรรม	ก่อนใช้	40	2.28	.12	39	41.58*	.00
	หลังใช้	40	4.52	.09			
พฤติกรรมเชิงจริยธรรม	ก่อนใช้	40	2.53	.17	39	49.88*	.00
	หลังใช้	40	4.58	.22			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรม นักเรียนมีจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการสร้างหลักสูตร 2) ขั้นการพัฒนาครู 3) ขั้นการพัฒนานักเรียน และ 4) ขั้นการวัดและประเมินผล ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมได้ผ่านกระบวนการพัฒนาและออกแบบการวิจัยที่เป็นระบบเชื่อถือได้ โดยมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทั้งจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาจริยธรรมและด้านการวัดและประเมินผล หลังจากนั้นได้นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และตรวจสอบความเป็นไปได้โดยศึกษานำร่อง ทำการทดลองใช้ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง ทำให้กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมดังกล่าว มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับชินวัตร บุปผาวลัย (2555, น.236-246) ที่ทำการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการเชิงระบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการและ 3) ผลลัพธ์ และมีความตรงแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิ โดยชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีจุดเด่นอยู่ 3 ประการ คือ **ประการแรก**เป็นชุดกิจกรรมที่ประกอบไปด้วยการพัฒนาจริยธรรม ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม การพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรม และการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาจริยธรรมที่กล่าวว่า การพัฒนาจริยธรรมที่ให้ผลดีต้องทำการพัฒนาให้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ไปพร้อม ๆ กันทุกด้าน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) 2539, น.15-21) **ประการที่สอง** การพัฒนาจริยธรรมในแต่ละด้าน ได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบในการพัฒนา ซึ่งมีความถูกต้องเหมาะสมและเชื่อถือได้ ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและผ่านการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้ใช้ สามารถ

นำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้จริง นอกจากนี้คู่มือการใช้และแผนการจัดกิจกรรม มีความยืดหยุ่นทั้งด้านเนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ กล่าวคือ เนื้อหาจริยธรรมที่ใช้ฝึกสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและความเหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้ฝึกในแต่ละกิจกรรมสามารถปรับได้ตามระดับสติปัญญาหรือพัฒนาการของผู้เรียน สถานที่ที่ใช้ฝึกอาจจัดในห้องเรียนหรือใช้วิธีการจัดค่ายจริยธรรมเป็นการเฉพาะก็ได้ สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนและการสร้างชุดกิจกรรม ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, น.47) ที่กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมควรนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการสอนของครูจากเป็นแหล่งความรู้มาเป็นการจัดประสบการณ์ แนวคิดการใช้สื่อการสอนหลายอย่างมาช่วย แนวคิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม **ประการที่สาม** คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ใช้เป็นหลักสูตรเพื่อนำไปเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนเป็นการเฉพาะ นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติของครู ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการให้มีหลักสูตรสำหรับการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาสภาพการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในปัจจุบันที่ขาดความต่อเนื่อง และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน นอกจากนี้ในขั้นตอนการพัฒนาครูได้ข้อค้นพบอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาครูโดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู กล่าวคือ ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรม วิธีการฝึกเพื่อพัฒนาจริยธรรม วิธีการวัดและประเมินผลจริยธรรม รวมถึงเนื้อหาจริยธรรมที่มีความสำคัญต่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ครอบคลุมการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม การพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรม และการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับบิช (Beach, 1980, p.3) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้ ความชำนาญให้แก่บุคลากรในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยมีหลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดความรู้ จึงทำให้ได้นวัตกรรมด้านการพัฒนาครู ให้เป็นผู้ทำหน้าที่ในการนำนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนไปใช้ให้ได้ผลดี

2. ประสิทธิผลของกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการประเมินโดยครูผู้เข้าร่วมการทดลอง พบว่า กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม โดยรวมมีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมดังกล่าวสามารถนำไปใช้พัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้ตรงกับสภาพและความต้องการของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้มีแนวทางหรือวิธีการพัฒนาจริยธรรมที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและสามารถนำมาพัฒนานักเรียนได้จริง มากกว่าการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สอดคล้องกับอัญชลี พุกการค้า (2547) ที่พบว่า รูปแบบวิธีการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนที่เหมาะสมควรเน้นวิธีการพัฒนามากกว่าปรัชญา สอดคล้องกับชินวัตร บุปผาวลัย (2555, น.236-246) ที่ทำการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วม พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้น มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทำให้กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมที่สร้างขึ้นสามารถนำมาแก้ไขปัญหาสภาพการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียน ที่พบว่าการพัฒนาจริยธรรมขาดความต่อเนื่อง ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และขาดรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะทางการเตรียมความพร้อมต่าง ๆ สำหรับครูในการนำกระบวนการที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ครูควรศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและวิธีการที่ใช้ฝึก ในแต่ละด้านให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และควรศึกษาคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม โดยเฉพาะการฝึกในแต่ละด้านให้เข้าใจเพื่อที่จะได้นำชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมฯ ไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ด้านสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ครูผู้ฝึกต้องศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนในการใช้แต่ละคาบ และจัดเตรียมให้พร้อมตามจำนวน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมราบรื่น

3. ด้านการสร้างบรรยากาศในการฝึก ครูผู้ฝึกต้องยอมรับและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น โดยการอธิบายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

4. ด้านบทบาทครู จะต้องเป็นผู้ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รับฟังผู้อื่นและแสดงความคิดเห็น โดยครูผู้ฝึกต้องไม่เป็นตัดสินถูก-ผิด และมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นผู้บรรยายหรือผู้นำ

5. ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้ฝึกต้องจัดเตรียมแบบวัดจริยธรรม ทั้ง 3 ด้านให้เพียงพอสำหรับการวัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งคู่มือและสื่อการเรียนรู้ สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมผู้เรียน ให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้

1.2 ผู้บริหารที่มีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน สามารถนำกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนและสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการเสริมสร้างจริยธรรมของนักเรียน

1.3 สามารถนำกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ไปใช้ในการเสริมสร้างจริยธรรมนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความพอเพียง ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัย เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากจริยธรรมความเป็นประชาคมอาเซียน 5 ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเนื้อหาจริยธรรม ที่นำมากำหนดเป็น กรณียัดแย้งทางจริยธรรม ปัญหาจริยธรรม และตัวแบบจริยธรรม สำหรับใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2545). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หน่วยที่1-5. นนทบุรี : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชินวัตร บุพผาวัลย์. (2555). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยหลักการมีส่วนร่วม (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ดุจเดือน พันธมนานวิน.(2551). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2539). การพัฒนาที่ยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกลมคิมทอง.

- ศรีศักดิ์ ไทยอารี, และคณะ.(2556). *การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม (องค์กรมมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)*. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สุดใจ บุญอารีย์. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องผลการฝึกความสามารถด้านการรู้คิดและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อเจตคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- อ้อมเดือน สดมณี, พรเทพ เสถียรนพแก้ว ,และสุขุมล เกษมสุข.(2548). *รายงานการวิจัยฉบับที่ 98 เรื่องประสิทธิผลในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมประหยัดน้ำและไฟฟ้าของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี พุกชาญคำ.(2547). *การศึกษาเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Beach, D. (1980). *The management so people at work*. New York: Macmillan.

Translated Thai References

- Bhuphawan, C. (2007). *Development of ethical morality model of students in small schools with participatory principle* (Doctoral dissertation). Mahasarakham : Mahasarakham University. [in Thai]
- Boonaree, S. (2003). *Research Report on the Effectiveness of Cognitive Competence and Ethical Reasoning Ability on Attitudes Toward Ethical Behavior of Students*. Bangkok: National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2002). *National Economic and Social Development Plan No.11 (2012-2016)*. Bangkok : Author. [in Thai]
- Panthumnawin, D. (2008). *Synthesis of ethical and moral research in Thailand and abroad*. Bangkok: Office of Knowledge Management and Development (Public Organization). [in Thai]
- Payootto, P. (1996). *Sustainable development*. Bangkok: The Komon Poomthong Foundation. [in Thai]
- Pookchankha, A. (2002). *A study of patterns and methods of moral development of students of High School Under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai]
- Promwong, C. (2002). *The teaching materials of the Educational Technology Unit 1-5*. Bangkok: Office of Educational Technology, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Sotmanee, O., & et al. (2005). *Research Report No. 98 on Effectiveness of Mental and Skill Training on Water and Electric Behavior of Elementary School Students*. Bangkok: Behavioral Sciences Research Institute, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Thaiaree, S., & et al. (2013). *Comparative study promotion of moral development of the ASEAN countries*. Bangkok: Morality Center (Public Organization). [in Thai]